

บทที่ 8

สรุปปัญหาและแนวโน้มทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของพม่า

ประการแรกเกี่ยวกับปัญหาชนกลุ่มน้อย ในเรื่องชนกลุ่มน้อยที่ก่อการกบฏ นั้น ยังเป็นปัญหาอยู่ เพราะรัฐบาลกลางของพรรคแลนซันไม่สามารถที่จะปราบได้อย่าง เต็มขนาด แยกกลุ่มกบฏของชนกลุ่มน้อยเองก็แตกแยกกัน เรียกได้ว่าต่างคนต่างผิดที่ต่อสู้เพื่อ เอกราชของตัวเอง ในด้านความสนับสนุนของคนส่วนใหญ่ของกลุ่มชนกลุ่มน้อยนี้เอง บางกลุ่มก็มีใ้สนับสนุนขบวนการกู้ชาติหรือกลุ่มกบฏนี้เท่าใดนัก

ฐานสำคัญของฝ่ายกบฏชนกลุ่มน้อยนี้มักจะอยู่บริเวณเขตแดนที่ติดกับประเทศ เพื่อนบ้านของพม่า ซึ่งทางรัฐบาลกลางของพมายังไม่สามารถจะขยายอำนาจปกครองไปถึงได้ ดินแดนที่อยู่ในอำนาจของฝ่ายกบฏนี้ ปรากฏว่ามีอยู่ประมาณถึงร้อยละ 40 ของอาณาเขต ประเทศพม่า ซึ่งนับว่าเป็นบริเวณที่ใหญ่โตมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์เมื่อ ค.ศ. 1962 ก็คงกล่าวได้ว่าขณะนี้รัฐบาลกลางที่กรุงย่างกุ้ง สามารถมีอำนาจปกครองได้ มากกว่าตอนนั้นมาก

บรรดากลุ่มกบฏที่อยู่ตามชายแดนนี้ ต่างปกครองดินแดนที่อยู่ในอำนาจ ของตนเอง เก็บภาษีเอง อย่างเช่น กลุ่มกะเหรี่ยงอยู่ใกล้กับชายแดนไทยนั้นก็พื้นฐานของ ตลาดมืดในพม่า โดยมีการลักลอบนำสินค้าจากประเทศไทยเข้าไป สินค้าเหล่านี้สามารถ เดินทางจากชายแดน ไปปรากฏขายให้แก่คนพม่าอย่างเปิดเผยที่กลางเมืองย่างกุ้ง ที่ รัฐบาลมีอำนาจอยู่

บางกลุ่มก็หารายได้โดยการปลูกฝิ่นหรือค้ายา เช่น กลุ่มกบฏชาน ทำให้ มีเงินมาใช้จ่าย ชื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ ต่อต้านกับรัฐบาลกลางได้อย่างมาก แดกลุ่มนี้ถูกปราบ อย่างหนัก รัฐบาลพม่าได้รับความร่วมมือจากองค์กรและรัฐบาลต่างประเทศที่จะปราบกลุ่มนี้ มาก เพราะถือว่าเป็นต้นแหล่งที่สำคัญของการค้ายาเสพติดในโลก

ปัญหาของชนกลุ่มน้อยที่ก่อการกบฏ เรียกร้องความเป็นอิสระนี้เอง ที่ ทำให้ทหารพม่ามีโอกาสอ้างความมั่นคงของประเทศชาติ และถือเป็นการชอบธรรมที่ ทหารพม่าจะได้มีบทบาทในทางการเมืองต่อไป แต่ปัญหานี้ก็ทำให้รัฐบาลกลางต้องเสียเงิน

งบประมาณเป็นจำนวนมากให้แก่งบประมาณด้านกลาโหม และทำให้ขาดเงินที่จะไปใช้จ่ายพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ

ประการที่สอง เป็นปัญหาเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจของพม่าที่ผ่านมาในช่วง 20 ปีเศษ ที่นายพลเนวิน และคณะทหารเข้ามาปกครองนั้น ถ้าพิจารณาจะเห็นได้ว่านโยบายในช่วงแรกของคณะทหารที่ดำเนินการตามแบบสังคมนิยม ยึดกิจการต่าง ๆ มาเป็นของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการใหญ่ ๆ นั้น ก็คงให้ผลลัพธ์ออกมาได้ว่า คนพม่าโดยรัฐบาลได้เป็นเจ้าของกิจการเหล่านั้นแทนคนต่างชาติ ซึ่งถ้าสิ่งนี้เป็นเป้าหมายของคณะทหารที่มีความรู้สึกชาตินิยมสูง และต้องการเอาอำนาจเศรษฐกิจมาอยู่ในมือของคนพม่า ก็อาจกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จ เพราะคนเชื้อชาติอินเดียและเชื้อชาติจีนหมดอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการค้าลงไปหมดสิ้นในประเทศพม่าปัจจุบันนี้

ความสำเร็จอีกอย่างที่น่าจะกล่าวไว้อันเนื่องมาจากการดำเนินการทางเศรษฐกิจก็คือการทำลายฐานทางการเงินและทุนของกลุ่มชนส่วนน้อยต่าง ๆ นั้นเอง ซึ่งดูเผิน ๆ จะเป็นผลพลอยได้ของการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่โอนกิจการต่าง ๆ มาเป็นของรัฐ เนื่องด้วยในสมัยก่อนนั้นผู้นำของชนกลุ่มน้อยหลายคนได้มีกิจการค้าและเชื่อกันว่าผู้ประกอบการหลายรายที่เป็นชนกลุ่มน้อยได้เป็นแหล่งเงินอุดหนุนแก่กลุ่มชนกลุ่มน้อย ฉะนั้นการที่รัฐโอนกิจการต่าง ๆ มาเป็นของรัฐ ก็เท่ากับตัดเส้นเลือดทางเศรษฐกิจที่หล่อเลี้ยงกองกำลังชนกลุ่มน้อยออกได้อีกส่วนหนึ่ง

แต่ในทางเศรษฐกิจโดยตรง การใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนี้มีช่วยในการพัฒนา อุตสาหกรรมของประเทศเท่าใดนัก ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้วางเป้าหมายที่จะพัฒนาประเทศไปเป็นประเทศที่พัฒนาทางอุตสาหกรรมให้ได้ในปี ค.ศ. 1991 ซึ่งยังเหลือเวลาจากบัดนี้ไปเพียง 6 ปีเท่านั้น และสิ่งที่เห็นด้วยตาจากการเดินทางไปพม่าใน ค.ศ. 1984 และ 1985 ก็ทำให้เชื่อว่าพม่าจะไม่มีทางเป็นประเทศที่พัฒนาทางอุตสาหกรรมได้ ในปี ค.ศ. 1991 อย่างที่รัฐบาลพม่าปรารถนา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจของพม่าแผนระยะยาวเป็นเวลา 20 ปี ที่เริ่มเมื่อ ค.ศ. 1971 และตามรายงานจากการศึกษาของนักวิชาการทั้งหลาย ได้แสดงถึงการพัฒนาขึ้นกว่าเดิมในแง่เปรียบเทียบของแต่ละตอนที่ผ่านมานั้นเพียงยืนยันได้แต่ว่า เศรษฐกิจของพม่าในช่วงทศวรรษที่ 2 หลังการยึดอำนาจ ค.ศ. 1962 จะดีกว่าเศรษฐกิจของพม่าในช่วงทศวรรษแรกเท่านั้นเอง

พม่าต้องการเป็นประเทศที่พัฒนาอุตสาหกรรม ก็อาจจำเป็นที่ต้องการพัฒนาการส่งออกของสินค้าของพม่าด้วย แต่เวลานี้พม่าพัฒนาได้ไม่มากนัก เพราะพม่าได้ปีละครั้งไม่รับทุนช่วยเหลือจากต่างประเทศมาเป็นเวลานาน เพิ่งจะมารับในภายหลัง แต่ทุนอย่างเดียวยังไม่พอ คนงานที่มีความชำนาญก็เป็นสิ่งจำเป็น พม่าก็ขาดคนงานที่มีความชำนาญมาก นอกจากนี้ทรัพยากรของพม่าที่มีอยู่ก็ยังมีได้เอามาใช้มาก การจะเอามาใช้ก็ต้องใช้เวลามิใช่จะหยิบฉวยได้โดยรวดเร็ว

เส้นทางคมนาคมในประเทศซึ่งเป็นปัจจัยที่จะเอื้ออำนวยในการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยอย่างหนึ่ง ก็อยู่ในสภาพไม่ดี ขาดทั้งถนนและยานพาหนะ สิ่งเหล่านี้อาจทำได้ภายใน 6 ปีที่เหลืออยู่ แต่นั่นย่อมหมายความว่าพม่ามีเงินและคนพร้อม ซึ่งสภาพอย่างนี้ไม่คิดว่าพม่าจะมีอยู่

นอกจากนี้ปัญหาทางการเมืองเองก็สำคัญ เสถียรภาพของรัฐบาลที่มีมาในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา คงจะมีอยู่ต่อไปไม่นาน เพราะผู้ที่รักษาเสถียรภาพไว้ได้คืออูเนวิน แต่อูเนวินก็อายุมากเกินกว่า 70 วันใดที่เขาเสียชีวิต ปัญหาทางการเมืองก็ต้องเกิดขึ้น เมื่อถึงวันนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจก็เป็นสิ่งสำคัญรองลงมาที่จะรอการแก้ไข

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ ปัญหาทางเศรษฐกิจของพม่าจึงเป็นปัญหาใหม่ที่จะทำให้ปัญหาทางการเมืองขยายตัวได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำ ความขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค และปัญหาการว่างงานของบัณฑิตพม่าที่จบจากมหาวิทยาลัยหรือการ

ที่ต้องยอมทำงานต่ำกว่าระดับความรู้อันสูง จะทำให้บัณฑิตที่มีความรู้มากกว่าทยอยนำคนใหม่ หรือกลุ่มต่อไปของพวกเราได้

ประการที่สาม เป็นปัญหาเกี่ยวกับการสืบทอดตำแหน่งทางการเมือง องค์การที่มีอำนาจทางการเมืองอยู่ในพม่าเวลานี้ก็คือ กองทัพพม่ากับพรรคแลนซิน กองทัพนั้นถือได้ว่าเป็นผู้ให้กำเนิดแก่พรรคแลนซิน เพราะสถาปนาปฏิวัติหรือคณะทหารได้เป็นผู้สร้างพรรคแลนซิน ขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศ

อำนาจปกครองนั้นก็โตวิวัฒนาการจากสภาปฏิวัติมาอยู่ที่พรรคแลนซินตามลำดับ แต่บุคคลที่มีอำนาจมากที่สุดในพื้นที่พม่า ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 เป็นต้นมานั้นก็คือ นายพลเนวิน ซึ่งต่อมาเป็นประธานาธิบดี และในปัจจุบันนี้ดำรงตำแหน่งประธานพรรคแลนซิน แต่เพียงตำแหน่งเดียว แต่ก็ยังคงมีอำนาจอยู่

ที่นายพลเนวินสามารถครองอำนาจได้อย่างยาวนานเป็นเวลากว่ายี่สิบปีนี้ก็ เป็นเพราะนายพลเนวินเป็นนายทหารที่มีความรอบรู้ทั้งทางด้านการเมืองและการทหาร และเป็นคนที่เฉลียวฉลาด กล้าตัดสินใจ เมื่อแรกที่ได้อำนาจนั้นก็เป็นที่นิยมของประชาชน เพราะนายพลเนวินเองก็เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งในช่วงการปฏิวัติพม่าเหมือนกัน

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาในขณะนี้ก็คือ ใครจะมาเป็นผู้สืบทอดตำแหน่งผู้นำทางการเมืองของพม่าแทนนายพลเนวิน ซึ่งมีอายุกว่า 70 ปีแล้ว เทพที่ผ่านมามีปรากฏว่าใครที่ดูจะมีบทบาทสำคัญเทียบนายพลเนวินก็โดนกำจัดไปเสียก่อน ตั้งแต่พลจัตวาองยี ซึ่งเป็นเพื่อนคู่คิดในการยึดอำนาจ ค.ศ. 1962 ก็ถูกกำจัดออกไปจากวงอำนาจตั้งแต่วาระแรก ใน ค.ศ. 1963 คนต่อมา พลจัตวา ทินเป ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์ ก็ถูกบีบให้ออกจากทุกตำแหน่งใน ค.ศ. 1970 (1) อีก 6 ปีต่อมา นายพลหินอู ผู้ดำรง

(1) Rodney Tasker, "The Power Game," Far Eastern Economic Review (July 7, 1983) หน้า 30.

ตำแหน่งประธานเสนาธิการทหารและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งถูกหมายต่าว่าจะ เป็นทายาททางการเมืองของนายพลเนวินก็ถูกขจัดออกไป โดยข้อหาว่าวางแผนทำรัฐ-
ประหารและจะลอบสังหารนายพลเนวิน ผลทำให้นายพล ทินเป ต้องถูกตัดสินจำคุก

ผู้นำที่เด่นและถูกหมายต่าว่าจะ เป็นทายาททางการเมืองของเนวินราย
ล่าสุดที่ต้องถูกกำจัดจากวงการเมืองก็คือ พลจัตวา ทินอู (คนพม่าไม่มีนามสกุล ชื่อจึงซ้ำกัน
มาก รายนี้ชื่อซ้ำกับอดีตรัฐมนตรีกลาโหม) ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยสืบราชการลับของพม่า และ
เป็นเลขาธิการร่วมของพรรคแลนซิน ปรากฏว่าการหมดอำนาจของพลจัตวา ทินอู เริ่มจาก
การที่เขาต้องลาออกจากสภาประชาชนและต่อมาก็ถูกจับกุมดำเนินคดีข้อหาคอร์รัปชัน และ
ถูกคำพิพากษาลงโทษจำคุกพร้อมกับพรรคพวก คือ รัฐมนตรีมหาดไทย พันเอก โบนี (Bo Ni)

ปัจจุบันนี้ นายพลเนวินจึงมีอำนาจอย่างมากแต่ผู้เดียว โดยไม่เปลี่ยนแปลง
สำหรับผู้ที่น่าจะมีอำนาจรองลงมาก็ได้แก่ ประธานาธิบดี ซันยู (San Yu) ผู้เป็นรอง
ประธานพรรคแลนซินด้วย ตำแหน่งรองประธานนี้ เพิ่มขึ้นในการประชุมพรรคเมื่อเดือน
สิงหาคม ค.ศ. 1985 นี้เอง ส่วนอีกคนหนึ่งนั้นก็ได้แก่ รัฐมนตรีกลาโหม นายพล จอตัน
(Kyaw Htin)

ถ้าดูจากการปฏิบัติที่ผ่านมาของนายพลเนวิน ก็เชื่อว่าเขาต้องการให้
พรรคแลนซินทำหน้าที่สรรหาผู้นำและผู้ปกครองประเทศต่อไป รัฐธรรมนูญและระเบียบการ
ของพรรคก็วางแนวไว้อย่างนั้น ฉะนั้นจึงคาดกันว่าถ้านายพลเนวินถึงแก่กรรมเมื่อใด ผู้ที่
เป็นผู้นำของพรรคแลนซินก็จะได้เป็นผู้นำของประเทศต่อไป แต่จะอยู่ในตำแหน่งเท่าใดนั้น
ก็ขึ้นอยู่กับว่า กองทัพพม่าจะยอมรับพรรคแลนซินขนาดใด หรือพรรคจะคุมทหารได้ขนาดใด
เพราะถ้าพรรคแลนซินคุมทหารไม่ได้จริง ๆ การแข็งข้อของทหารหรือการยึดอำนาจโดย
คณะทหารก็มีทางเป็นไปได้สูง และถ้าเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่า การสร้างพรรคแลนซินให้เป็น
สถาบันเพื่อจะสร้างเสถียรภาพทางการเมืองให้แก่อสังคมนพม่าก็ย่อมล้มเหลวลงอย่างแจ่มชัด

เมื่อศึกษาบทบาทของคณะทหารพม่า ซึ่งได้ทำการยึดอำนาจล้มรัฐบาลพลเรือนของอูนุ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1962 โดยตั้งเป็นสภาพัฒนาบริหารประเทศ และนำเอาแนวความคิดสังคมนิยมบางส่วนมาใช้เป็นหลักในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อผลในการพัฒนาประเทศแล้ว จะเห็นได้ว่าคณะทหารที่นำโดยนายพลเนวิน เป็นคณะทหารที่มีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล่าวอ้างระบบสังคมนิยม

แต่คณะทหารชุดนี้ได้ปกครองประเทศติดต่อกันมานานเป็นเวลากว่า 20 ปี และได้มีการตั้งพรรคเลนินขึ้นมาเป็นองค์กรการเมือง เพื่อผูกขาดการสรรหาผู้นำทางการเมือง และกำหนดนโยบายการเมืองของประเทศ ซึ่งขณะนี้ยังไม่ทราบได้แน่นอนว่านายทหารพม่ารุ่นหลัง ๆ นี้จะมีความเห็นที่ต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมอยู่ต่อไปหรือไม่ เพราะถ้าดูตามความคิดเห็นของแซมมวล ฮันติงตัน แล้วจะเห็นว่าทหารนั้นแสดงได้หลายบทบาท ทั้งในฐานะนักปฏิรูป ซึ่งก็เป็นผู้ที่ทำให้สังคมทันสมัยได้เหมือนกัน หรือบางระยะต่อมาทหารก็อาจทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ระบบการปกครอง หรือท้ายที่สุดทหารในชนกัสร้างสถาบัน (Institution - Builder) ซึ่งเป็นบทบาทของนักอนุรักษ์นิยมมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนที่ทำให้สังคมทันสมัย (2) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานะของทหารแต่ละกลุ่ม

ยิ่งไปกว่านั้นถ้าพรรคเลนินถูกนำโดยบุคคลากรจากกลุ่มกรรมกรและชาวนา ซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมชั้กับกลุ่มทหาร แนวโน้มที่ทหารพม่าจะเป็นปฏิปักษ์ต่อการเปลี่ยนแปลง และอาจทำการรัฐประหารใหม่อีกเพื่อล้มพรรคเลนินก็ได้ เอริก นอร์คลินเจอร์ นักวิชาการอีกผู้หนึ่งที่ได้อธิบายความเห็นแนะเอาไว้ว่า ทหารนั้นอาจเป็นตัวอุปสรรคของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมเสียด้วย เพราะค่านิยมและผลประโยชน์ของนายทหารตามที่นักวิชาการผู้นั้นนั้น ไปด้วยกันไม่ได้กับการเปลี่ยนแปลงในสังคม นอร์คลินเจอร์

(2) Samuel P. Huntington, Political Order in Changing Societies

(New Haven : Yale University Press, 1971) หน้า 165 - 237.

โดยปัจจัย 3 ประการ ที่จะทำให้ทหารมีแนวความคิดว่าชาวนาและกรรมกรในเมืองพวกที่มีสำนักทางการเมืองสูง ๆ นั้น มีท่าทีเป็นภัยต่อสถาบันทหาร ปัจจัยที่นอร์คลินเจอร์กล่าวถึงมีอยู่ดังนี้

ประการแรก ทหารที่เล่นการเมืองคงมองชาวนาและกรรมกรที่มีสำนักทางการเมืองสูง ๆ ว่าเป็นคณะบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้ซึ่งอำนาจทางการเมืองกลุ่มใหญ่ ในแวดวงของการโต้เถียงอำนาจทางการเมือง ซึ่งทหารมีส่วนอยู่ และจะทำให้ความแข็งแกร่งทางการเมืองของทหารลดไป ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของคณะจะลดน้อยไปด้วย

ประการที่สอง ชนชั้นที่มีรายได้นั้น มีแนวโน้มที่จะโจมตีสถาบันทหารด้วยเหมือนกัน เมื่อฝ่ายทหารที่เล่นการเมืองนี้คัดค้านการที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้นั้น จะขอเข้ามามีบทบาททางการเมืองบ้าง และขอมีส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจมากขึ้น

ประการที่สาม ชนชั้นผู้มั่งรายน้อยเหล่านี้ จะพยายามลดรายจ่ายที่เพิ่มเพื่อของการทหารออกไป เพื่อที่จะได้อาหารพยาบาลทางเศรษฐกิจที่มีค่าไปใช้ในการสังคมให้ทันสมัยขึ้นโดยทั่วไป (3)

ถ้ามองในรูปนี้เสถียรภาพทางการเมืองของพม่าก็จะเป็นที่สงสัย การแข่งขันกันระหว่างพรรคแลนซินและกองทัพ อาจทำให้ทหารพม่าต้องเปลี่ยนบทบาทไปอย่างทีนอร์คลินเจอร์ที่ประเด็นไว้ก็ได้ และนั่นย่อมหมายความว่าความพยายามของคณะทหารที่นำโดยนายพลเนวินเสียเวลาไปเปล่า ๆ 20 กว่าปี

(3) Eric A. Nordlinger, "Soldiers in Mufti: The Impact of Military Rule upon Economic and Social Change in the Non-Western States," The American Political Science Review (1970) หน้า 1135.